Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

10. september 2013 *

»Visum, asyl, indvandring og andre politikker i forbindelse med den frie bevægelighed for personer — indvandringspolitik — ulovlig indvandring og ulovligt ophold — repatriering af personer med ulovligt ophold — direktiv 2008/115/EF — tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold — udsendelsesprocedure — frihedsberøvelse — forlængelse af frihedsberøvelse — artikel 15, stk. 2 og 6 — ret til forsvar — ret til kontradiktion — krænkelse heraf — følger«

I sag C-383/13 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Raad van State (Nederlandene) ved afgørelse af 5. juli 2013, indgået til Domstolen samme dag, i sagen:

M.G.

N.R.

mod

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne G. Arestis, J.-C. Bonichot (refererende dommer), A. Arabadjiev og J.L. da Cruz Vilaça,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: kontorchef M.-A. Gaudissart,

på grundlag af den forelæggende rets anmodning af 5. juli 2013, indgået til Domstolen samme dag, om at undergive sagen hasteproceduren i henhold til artikel 107 i Domstolens procesreglement,

idet Anden Afdeling ved afgørelse af 11. juli 2013 har besluttet at efterkomme denne anmodning,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. august 2013,

efter at der er afgivet indlæg af:

— M.G. ved advocaten N.C. Blomjous og M. Strooij

* Processprog: nederlandsk.

— N.R. ved advocaten L.M. Weber og R.M. Seth Paul

— den nederlandske regering ved J. Langer og M. Bulterman, som befuldmægtigede

— den polske regering ved K. Pawłowska og M. Arciszewski, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved M. Condou-Durande samt ved A. Bouquet og R. Troosters, som befuldmægtigede

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 15, stk. 6, i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold (EUT L 348, s. 98) og artikel 41, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i sager anlagt af M.G. og N.R. mod Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (statssekretær for sikkerheds- og justitsspørgsmål) vedrørende lovligheden af de over for dem trufne afgørelser om forlængelse af frihedsberøvelse med henblik på udsendelse.

Retsforskrifter

EU-retlige forskrifter

3 11., 13. og 16. betragtning til direktiv 2008/115 har følgende ordlyd:

»(11) Der bør indføres et fælles minimumssæt af retssikkerhedsgarantier for afgørelser vedrørende tilbagesendelse for at sikre en effektiv beskyttelse af de pågældende personers interesser.

[…]

(13) Anvendelsen af tvangsforanstaltninger bør udtrykkeligt ske i overensstemmelse med proportionalitets- og effektivitetsprincippet for så vidt angår de anvendte midler og de forfulgte mål. Medlemsstaterne bør kunne benytte sig af forskellige muligheder for at overvåge tvangsmæssig tilbagesendelse. […]

[…]

(16) Anvendelse af frihedsberøvelse med henblik på udsendelse bør begrænses og ske i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet for så vidt angår de anvendte midler og de forfulgte mål. Frihedsberøvelse er kun berettiget for at forberede en tilbagesendelse eller gennemføre en udsendelsesproces, og hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke vil være tilstrækkelige.«

4 Artikel 1 i direktiv 2008/115 bestemmer:

»I dette direktiv fastsættes der fælles standarder og procedurer, som skal anvendes i medlemsstaterne ved tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold, i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, som er generelle principper i fællesskabsretten og folkeretten, herunder beskyttelse af flygtninge og menneskeretlige forpligtelser.«

5 Artikel 2 i direktiv 2008/115/EF fastsætter:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold på en medlemsstats område.

[…]«

6 Artikel 15 i direktiv 2008/115 er affattet som følger:

»1. Medmindre andre tilstrækkelige og mindre indgribende foranstaltninger kan anvendes effektivt i det konkrete tilfælde, må medlemsstaterne kun frihedsberøve en tredjelandsstatsborger, der er genstand for tilbagesendelsesprocedurer, for at forberede en tilbagesendelse og/eller gennemføre en udsendelse, navnlig når

a) der er risiko for, at den pågældende vil forsvinde, eller

b) den pågældende tredjelandsborger undviger eller lægger hindringer i vejen for forberedelsen af tilbagesendelses- eller udsendelsesprocessen.

Enhver frihedsberøvelse skal være af så kort varighed som muligt og må kun opretholdes, så længe udsendelsen er under forberedelse og gennemføres med nødvendig omhu.

2. Afgørelser om frihedsberøvelse træffes af administrative eller retslige myndigheder.

Afgørelser om frihedsberøvelse skal være skriftlige med angivelse af de faktiske og retlige grunde.

Når det er administrative myndigheder, der har truffet afgørelsen om frihedsberøvelse, skal medlemsstaterne

a) enten foreskrive hurtig domstolsprøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed, som der skal træffes afgørelse om så hurtigt som muligt fra tidspunktet for frihedsberøvelsens start

b) eller indrømme den pågældende tredjelandsstatsborger en ret til at indlede procedurer, hvorved der sker hurtig domstolsprøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed, som der skal træffes afgørelse om så hurtigt som muligt efter indledningen af de relevante procedurer. I sådanne tilfælde skal medlemsstaterne omgående underrette den pågældende tredjelandsstatsborger om muligheden for at indlede sådanne procedurer.

Den pågældende tredjelandsstatsborger skal omgående løslades, hvis frihedsberøvelsen ikke er lovlig.

3. Afgørelser om frihedsberøvelse vurderes i hvert enkelt tilfælde på ny med rimelige mellemrum enten efter ansøgning fra den pågældende tredjelandsstatsborger eller ex officio. I tilfælde af langvarig frihedsberøvelse skal vurderingerne være undergivet en retslig myndigheds tilsyn.

4. Når der af retlige eller andre grunde ikke længere synes at være rimelig udsigt til udsendelse, eller når betingelserne i stk. 1 ikke længere foreligger, ophører frihedsberøvelsen med at være berettiget, og den pågældende person løslades omgående.

5. Frihedsberøvelsen opretholdes, så længe betingelserne i stk. 1 er opfyldt, og så længe det er nødvendigt for at sikre velgennemført udsendelse. Hver medlemsstat fastsætter en begrænset periode for frihedsberøvelsen, der ikke må overstige seks måneder.

6. Medlemsstaterne må ikke forlænge den periode, der er omhandlet i stk. 5, undtagen i en begrænset periode på yderligere 12 måneder i overensstemmelse med national ret, hvis udsendelsesproceduren uanset alle rimelige bestræbelser kan forventes at tage længere tid som følge af

a) manglende samarbejde fra den pågældende tredjelandsstatsborgers side eller

b) forsinkelser i forbindelse med fremskaffelsen af nødvendige dokumenter fra tredjelande.«

Nederlandsk ret

7 I henhold til artikel 2:1, stk. 1, i Algemene wet bestuursrecht (den almindelige forvaltningslov) kan enhver lade sig bistå eller repræsentere af en repræsentant med henblik på at forsvare sine interesser over for myndighederne.

8 Ifølge artikel 4:8, stk. 1, i Algemene wet bestuursrecht skal myndighederne, inden de træffer en afgørelse, der sandsynligvis vil være bebyrdende for den pågældende, som ikke har anmodet om denne afgørelse, give den pågældende lejlighed til at udtale sig, hvis for det første de pågældende afgørelse er baseret på oplysninger om omstændigheder og interesser, der vedrører den pågældende, og for det andet disse oplysninger ikke er blevet meddelt af den pågældende selv.

9 Artikel 59, stk. 1, in initio og litra a), i Vreemdelingenwet 2000 (den nederlandske udlændingelov, herefter »Vw 2000«) bestemmer, at Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie kan frihedsberøve en udlænding, som ikke opholder sig lovligt, , såfremt hensyn til den offentlige orden eller til nationens sikkerhed kræver det, med henblik på udsendelse.

10 Ifølge Vw 2000's artikel 59, stk. 5, kan den i stk. 1 omhandlede frihedsberøvelse ikke overstige seks måneder.

11 I henhold til nævnte artikel 59, stk. 6, kan den i stk. 5 omhandlede periode forlænges med yderligere 12 måneder, hvis udsendelsen uanset alle rimelige bestræbelser kan forventes at vare længere tid, fordi udlændingen ikke samarbejder med henblik herpå, eller fordi de dokumenter fra tredjelande, der er nødvendige herfor, endnu ikke foreligger.

12 I Vw 2000's artikel 94, stk. 4, bestemmes, at Rechtbank underkender en frihedsberøvelse, hvis det konkluderes, at gennemførelsen heraf strider imod Vreemdelingenwet 2000, eller at den efter en afvejning af samtlige involverede interesser viser sig ikke at være rimeligt begrundet. I så fald træffer Rechtbank afgørelse om, at foranstaltningen skal ophæves.

13 Artikel 106, stk. 1, i Vreemdelingenwet 2000 giver Rechtbank mulighed for at tildele udlændingen en erstatning fra staten, hvis det bestemmes, at en frihedsberøvende foranstaltning skal ophæves eller endda, hvis frihedsberøvelsen allerede er ophævet, inden anmodningen om, at denne foranstaltning ophæves, behandles.

14 Artikel 106, stk. 2, bestemmer, at stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis Raad van States afdeling for forvaltningsretssager træffer afgørelse om at ophæve den frihedsberøvende foranstaltning.

15 I artikel 5.1a, stk. 1, i Vreemdelingenbesluit 2000 (bekendtgørelse om udlændinge af 2000) bestemmes, at en udlænding med ulovligt ophold kan frihedsberøves, såfremt hensyn til den offentlige orden eller til den nationale sikkerhed kræver det, hvis

»a) der er risiko for, at udlændingen forsvinder, eller

b) udlændingen undviger eller lægger hindringer i vejen for forberedelsen af tilbagesendelses- eller udsendelsesprocessen«.

Tvisterne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

16 Den 24. oktober 2012 og den 11. november 2012 blev henholdsvis M.G. og N.R. frihedsberøvet af de nederlandske myndigheder inden for rammen af en udsendelsesprocedure. Ved afgørelser af henholdsvis 19. og 29. april 2013 blev deres frihedsberøvelser forlænget i en periode, der ikke oversteg 12 måneder, bl.a. under henvisning til de pågældendes manglende samarbejde inden for rammen af udsendelsesproceduren.

17 M.G. og N.R. anlagde hver især sag mod den forlængelsesafgørelse, som vedrørte dem. Ved domme af 22. og 24. maj 2013 fastslog Rechtbank Den Haag, ret i første instans, at retten til forsvar var blevet tilsidesat, men afviste disse sager, idet den fandt, at denne procedurefejl ikke medførte, at forlængelsesafgørelserne skulle annulleres. M.G. og N.R. ankede disse domme til Raad van State.

18 Ifølge denne ret er de faktiske omstændigheder i tvisterne i hovedsagerne omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2008/115. Det er desuden ubestridt, at retten til forsvar blev tilsidesat, idet de berørte parter ikke blev regelmæssigt hørt, i henhold til de i nederlandsk ret fastsatte betingelser, inden vedtagelsen af de i hovedsagerne omhandlede forlængelsesafgørelser.

19 Rechtbank den Haag præciserer, at det i henhold til nederlandsk ret er retterne, som fastsætter retsvirkningerne af en sådan tilsidesættelse under hensyntagen til de interesser, som forlængelsen af frihedsberøvelsen sikrer, og at de således ikke er forpligtet til at annullere en forlængelsesafgørelse, der er vedtaget, uden at der er foretaget en forudgående høring af vedkommende, hvis hensynet til, at frihedsberøvelsen af vedkommende opretholdes, anses for at veje tungere.

20 Den forelæggende ret stiller dog spørgsmålstegn ved, om en sådan retspraksis er i overensstemmelse med EU-retten. Den præciserer desuden, at hvis en national ret i henhold til nederlandsk ret konstaterer, at en afgørelse om frihedsberøvelse bør annulleres, har de kompetente myndigheder ikke mulighed for at vedtage en ny afgørelse, og at den pågældende således omgående skal løslades.

21 På denne baggrund besluttede Raad van State at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Hvis en national forvaltningsmyndighed under udarbejdelsen af en forlængelsesafgørelse, som omhandlet i artikel 15, stk. 6, i […] direktiv 2008/115[…], tilsidesætter det almindelige princip om respekt for retten til forsvar, der ligeledes er knæsat ved [chartrets] artikel 41, stk. 2, indebærer denne tilsidesættelse da uden videre og i alle tilfælde, at frihedsberøvelsen ophæves?

2) Er det i henhold til dette almindelige princip om respekt for retten til forsvar tilladt at foretage en interesseafvejning, hvorunder der – ud over grovheden af tilsidesættelsen af nævnte princip og de heraf følgende krænkelser af udlændingens interesser – også tages hensyn til de interesser hos medlemsstaten, der tjenes af frihedsberøvelsesforlængelsen?«

Om anmodningen om præjudiciel afgørelse

Om hasteproceduren

22 Raad van State har på grundlag af bestemmelserne i sidste afsnit af artikel 267 TEUF og artikel 107 i Domstolens procesreglement anmodet om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren.

23 Den forelæggende ret har begrundet denne anmodning med, at de omhandlede tredjelandsstatsborgere i de tvister, som den skal påkende, er frihedsberøvet, og at deres situation er omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelserne i EUF-traktatens afsnit V vedrørende et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Såfremt det første spørgsmål skal besvares bekræftende, bør frihedsberøvelserne omgående ophæves. Hvis det første spørgsmål besvares benægtende, vil det betyde, at det faktisk vil være muligt at foretage en interesseafvejning, og Raad van State burde gennemføre en sådan og med fornøden omhu undersøge, om denne interesseafvejning skal medføre, at frihedsberøvelserne ophæves.

24 I denne forbindelse bemærkes for det første, at nærværende præjudicielle anmodning vedrører fortolkningen af direktiv 2008/115, som falder ind under traktatens tredje del, afsnit V. Den kan således undergives hasteproceduren, som er omhandlet i artikel 23a i statutten for Den Europæiske Unions Domstol og procesreglementets artikel 107.

25 For det andet skal det konstateres, at den forelæggende ret understreger, at sagsøgerne i hovedsagerne på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at udfaldet af tvisterne i hovedsagerne kan have den konsekvens, at denne frihedsberøvelse omgående ophæves.

26 På denne baggrund har Domstolens Anden Afdeling på forslag fra den refererende dommer, og efter at have hørt generaladvokaten, den 11. juli 2013 besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om at undergive den præjudicielle forelæggelse en hasteprocedure.

Om de præjudicielle spørgsmål

27 Med sine spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten, navnlig artikel 15, stk. 2 og 6, i direktiv 2008/115, skal fortolkes således, at frihedsberøvelsen omgående skal ophæves, når der i strid med retten til at blive hørt er truffet afgørelse om frihedsberøvelsesforlængelse inden for rammerne af en administrativ procedure, eller om den nationale ret, der har ansvar for vurderingen af lovligheden af denne forlængelsesafgørelse, kan opretholde den, når den finder, at den efter afvejningen af de relevante interesser stadig er begrundet.

28 Det bemærkes, at den forelæggende ret har lagt til grund, at der under de omstændigheder, som den har fået forelagt, er truffet afgørelse om forlængelse af frihedsberøvelserne i strid med retten til at blive hørt. Inden for rammerne af nærværende præjudicielle hasteprocedure har Domstolen således ikke anledning til at udtale sig om betingelserne for, at der foreligger en tilsidesættelse af pligten til at sikre retten til at blive hørt efter EU-retten, men alene over for den forelæggende ret til at tilkendegive, hvilke konsekvenser denne tillægger en sådan tilsidesættelse.

29 I denne forbindelse bemærkes, at direktiv 2008/115 i kapitel III med overskriften »Retssikkerhedsgarantier« fastsætter formkravene for at træffe afgørelser om udsendelse, som bl.a. skal affattes skriftligt og være begrundet og forpligter medlemsstaterne til at stille effektive retsmidler over for disse afgørelser til rådighed. I dette direktiv, bl.a. i kapitel IV om frihedsberøvelse med henblik på udsendelse, fastsættes det i artikel 15, stk. 2, at disse træffes af de administrative eller retlige myndigheder ved en skrivelse med angivelse af de faktiske og retlige grunde til afgørelsen om

udsendelse, og som præciserer betingelserne for domstolsprøvelse af denne afgørelse, når den er truffet af den administrative myndighed. Artikel 15, stk. 2, sidste afsnit, bestemmer desuden, at den pågældende tredjelandsstatsborger omgående skal løslades, hvis frihedsberøvelsen ikke er lovlig.

30 Det skal endvidere bemærkes, at selv om samme direktivs artikel 15, stk. 6, fastsætter, at medlemsstaterne kan forlænge perioden for frihedsberøvelsen med henblik på udsendelse en begrænset periode på yderligere 12 måneder i overensstemmelse med national ret, når visse grundbetingelser er opfyldt, indeholder denne bestemmelse ingen procedureregel.

31 Det skal således fastslås, at selv om ophavsmændene til direktiv 2008/115 således har haft til hensigt på en detaljeret måde at afgrænse de garantier, som tillægges de omhandlede tredjelandsstatsborgere, både for så vidt angår afgørelsen om udsendelse og om deres frihedsberøvelse, har de derimod hverken præciseret om og på hvilke betingelser respekten for disse statsborgeres ret til at blive hørt skulle sikres, eller hvilke konsekvenser der skal drages af en tilsidesættelse af denne ret, bortset fra en generel løsladelse i sager, hvor frihedsberøvelse ikke var lovlig.

32 Ifølge fast retspraksis er retten til forsvar, som omfatter retten til at blive hørt og retten til aktindsigt, en af de grundlæggende rettigheder, som udgør en integrerende del af Unionens retsorden og er knæsat ved chartret (jf. i denne retning dom af 18.7.2013, forenede sager C-584/10 P, C-593/10 P og C-595/10 P, Kommissionen m.fl. mod Kadi, EU:C:2013:518, præmis 98 og 99 og den deri nævnte retspraksis). Det er desuden korrekt, at der foreligger en pligt til at iagttage disse rettigheder, selv om de relevante regelsæt ikke udtrykkeligt foreskriver en sådan formalitet (jf. i denne retning dom af 22.11.2012, sag C-277/11, M., EU:C:2012:744, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

33 Domstolen har dog allerede fastslået, at de grundlæggende rettigheder, såsom retten til forsvar, ikke skal betragtes som absolutte rettigheder, men kan underlægges begrænsninger, forudsat at disse er nødvendige for at tilgodese de almene hensyn, som den omhandlede foranstaltning forfølger, og forudsat at begrænsningerne ikke, når henses til deres formål, indebærer et uforholdsmæssigt og uantageligt indgreb over for det centrale indhold af de beskyttede rettigheder (dom af 15.6.2006, sag C-28/05, Dokter m.fl., Sml. I, s. 5431, præmis 75).

34 Spørgsmålet om, hvorvidt retten til forsvar rent faktisk er blevet tilsidesat, skal desuden undersøges ud fra de specielle omstændigheder i hvert enkelt tilfælde (jf. i denne retning dom af 25.10.2011, sag C-110/10 P, Solvay mod Kommissionen, Sml. I, s. 10439, præmis 63), navnlig arten af den pågældende retsakt og den sammenhæng, hvori den er vedtaget, samt de retsregler, som gælder på det pågældende område (dommen i sagen Kommissionen m.fl. mod Kadi, præmis 102 og den deri nævnte retspraksis).

35 Pligten til at respektere retten til forsvar for adressaterne for afgørelser, som kan berøre de pågældendes interesser på en følsom måde, hviler således principielt på medlemsstaternes administrative myndigheder, når de vedtager foranstaltninger, der er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde. Når der, som i det foreliggende tilfælde, hverken er tale om betingelser, hvor respekt for retten til forsvar for tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold eller konsekvenser af tilsidesættelsen af disse rettigheder ikke er fastsat i EU-retten, er disse betingelser og disse konsekvenser omfattet af national ret, for så vidt som de foranstaltninger, der er truffet i den forbindelse, er af samme grad som dem, som borgerne i lignende situationer nyder godt af i henhold til national ret (ækvivalensprincippet), og det ikke i praksis er umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve rettighederne i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning bl.a. dom af 18.12.2008, sag C-349/07, Sopropé, Sml. I, s. 10369, præmis 38, og af 19.5.2011, sag C-452/09, Iaia m.fl., Sml. I, s. 4043, præmis 16).

36 Selv om medlemsstaterne har mulighed for at tillade udøvelse af retten til forsvar for disse statsborgere på de samme vilkår som dem, der finder anvendelse på interne situationer, skal disse vilkår være i overensstemmelse med EU-retten og navnlig ikke ændre den effektive virkning af direktiv 2008/115.

37 Det er derfor i lyset af den samlede retspraksis vedrørende respekten for retten til forsvar og systemet i direktiv 2008/115, at medlemsstaterne inden for rammerne af deres procesautonomi for det første skal fastlægge, hvilke betingelser der skal sikre, at tredjelandsstatsborgeres ret til at blive hørt overholdes, og for det andet skal drage konsekvenserne af en tilsidesættelse af denne ret.

38 I forhold til de af den forelæggende ret stillede spørgsmål bemærkes, at en tilsidesættelse af retten til forsvar, herunder navnlig retten til at blive hørt, ifølge EU-retten kun kan medføre, at den afgørelse, der er truffet i slutningen af den administrative procedure, annulleres, hvis det må antages, at proceduren kunne føre til et andet resultat, såfremt den pågældende fejl ikke havde foreligget (jf. i denne retning bl.a. dom af 14.2.1990, sag C-301/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 307, præmis 31, af 5.10.2000, sag C-288/96, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 8237, præmis 101, af 1.10.2009, sag C-141/08 P, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware mod Rådet, Sml. I, s. 9147, præmis 94, og af 6.9.2012, sag C-96/11 P, Storck mod KHIM, præmis 80).

39 Heraf følger for det første, at ikke enhver fejl ved udøvelsen af retten til forsvar i forbindelse med en administrativ procedure om forlængelse af en tredjelandsstatsborgers frihedsberøvelse med henblik på dennes udsendelse kan udgøre en tilsidesættelse af disse rettigheder. For det andet medfører enhver tilsidesættelse, bl.a. af retten til at blive hørt ikke automatisk, at den trufne afgørelse er ulovlig i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 15, stk. 2, sidste afsnit, i direktiv 2008/115, og derfor heller ikke automatisk, at den omhandlede statsborger skal løslades.

40 For at kunne konstatere en sådan ulovlighed, påhviler det således den nationale ret, når den finder, at der foreligger en ulovlighed, der berører retten til at blive hørt, ud fra de faktiske omstændigheder og de specifikke retsregler i den foreliggende sag at vurdere, om den omhandlede administrative procedure kunne være mundet ud i et andet resultat, hvis de omhandlede tredjelandsstatsborgere havde kunnet gøre forhold gældende, som kunne begrunde, at deres frihedsberøvelse skulle ophæves.

41 Hvis den nationale ret ikke indrømmes en sådan skønsmargen, men det kræves, at enhver tilsidesættelse af retten til at blive hørt medfører, at afgørelsen om forlængelse af frihedsberøvelse annulleres, og frihedsberøvelsen ophæves, også selv om en sådan fejl reelt kunne være uden betydning for denne forlængelsesafgørelse, og frihedsberøvelsen opfylder grundbetingelserne i artikel 15 i direktiv 2008/115, bringes den effektive virkning af direktivet i fare.

42 Det skal herved for det første bemærkes, at nævnte direktiv, som det fremgår af 2. betragtning hertil, tilsigter at udforme en effektiv udsendelses- og repatrieringspolitik, der bygger på fælles standarder, så personer tilbagesendes på en human måde og med fuld respekt for deres grundlæggende rettigheder og værdighed. Det følger ligeledes af 13. betragtning til samme direktiv, at anvendelsen af tvangsforanstaltninger udtrykkeligt bør ske i overensstemmelse med proportionalitets-, men også effektivitetsprincippet for så vidt angår de anvendte midler og de forfulgte mål.

43 For det andet er udsendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold en vigtig opgave for medlemsstaterne i overensstemmelse med systemet i direktiv 2008/115 (jf. i denne retning dom af 6.12.2011, sag C-329/11, Achughbabian, EU:C:2011:807, præmis 38).

44 Den nationale rets kontrol i forhold til en påstået tilsidesættelse af retten til at blive hørt i forbindelse med en administrativ procedure om vedtagelse af en afgørelse om forlængelse af en frihedsberøvelse i henhold til artikel 15, stk. 6, i direktiv 2008/115 skal således ud fra de faktiske omstændigheder og de specifikke retsregler i hver enkelt af de foreliggende sager bestå i at vurdere, om procedurefejlene faktisk har berøvet dem, som påberåber sig dem, muligheden for bedre at kunne udøve deres ret til forsvar, således at denne administrative procedure kunne være mundet ud i et andet resultat.

45 På baggrund af det ovenstående skal de forelagte spørgsmål besvares med, at EU-retten, navnlig artikel 15, stk. 2 og 6, i direktiv 2008/115, skal fortolkes således, at den nationale ret, der har ansvar for at vurdere lovligheden af forlængelsesafgørelsen, når der i strid med retten til at blive hørt er

truffet afgørelse om forlængelse af en frihedsberøvelse inden for rammerne af en administrative procedure, kun kan træffe afgørelse om at ophæve frihedsberøvelsen, hvis den ud fra de samlede faktiske omstændigheder og specifikke retsregler i hver enkelt sag finder, at denne tilsidesættelse faktisk har berøvet dem, der påberåber sig den, muligheden for bedre at udøve deres ret til forsvar, således at denne administrative procedure kunne være mundet ud i et andet resultat.

Sagens omkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

EU-retten, navnlig artikel 15, stk. 2 og 6, i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2008/115/EF om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold, skal fortolkes således, at den nationale ret, der har ansvar for at vurdere lovligheden af en forlængelsesafgørelse, når der i strid med retten til at blive hørt er truffet afgørelse om forlængelse af en frihedsberøvelse inden for rammerne af en administrative procedure, kun kan træffe afgørelse om at ophæve frihedsberøvelsen, hvis den ud fra de samlede faktiske omstændigheder og specifikke retsregler i hver enkelt sag finder, at denne tilsidesættelse faktisk har berøvet dem, der påberåber sig den, muligheden for bedre at udøve deres ret til forsvar, således at denne administrative procedure kunne være mundet ud i et andet resultat.

Underskrifter